

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Handel, wzrost i polityka światowa – Polityka handlowa jako kluczowy element strategii »Europa 2020« ”

COM(2010) 612 wersja ostateczna

(2012/C 43/17)

Sprawozdawca: **Evelyne PICHENOT**

Dnia 9 listopada 2010 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie:

„Handel, wzrost i polityka światowa – Polityka handlowa jako kluczowy element strategii »Europa 2020« ”

COM(2010) 612 wersja ostateczna.

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 22 listopada 2011 r.

Na 476. sesji plenarnej w dniach 7–8 grudnia 2011 r. (posiedzenie z 7 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 185 do 1 – 5 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Pod koniec 2010 r. Komisja Europejska opublikowała nowy komunikat; stało się to w chwili, gdy handel międzynarodowy przechodzi głębokie przemiany, co odróżnia obecny proces od poprzedniego etapu globalizacji. Jako zewnętrzny aspekt strategii „Europa 2020”⁽¹⁾, polityka handlowa UE ma gwarantować, że wymiana handlowa istotnie przyczyni się do stałego wzrostu, którego brak uniemożliwia obecnie wyjście z kryzysu, a jednocześnie zapewnić trwałość społecznej gospodarki rynkowej i wspierać przejście do gospodarki niskoemisyjnej.

1.2 Komitet odnotowuje z zainteresowaniem, że ta „odnowiona polityka handlowa” przedstawiona w komunikacie „Handel, wzrost i polityka światowa”⁽²⁾ stanowi kolejny etap i przynosi użyteczne wyjaśnienia co do następujących priorytetów handlowych związanych z unijną strategią „Europa 2020”:

— otwarcie handlu dostosowane do geograficznego przesunięcia wymiany handlowej w kierunku Azji;

— kluczowy związek z bezpieczeństwem dostaw surowców i energii;

— istotne znaczenie przeszkód dla handlu i inwestycji (innych niż taryfy lub przepisy) w tym dla dostępu do zamówień publicznych;

— wymóg wzajemności w negocjacjach wielostronnych i dwustronnych ze strategicznymi partnerami gospodarczymi Unii, w tym z punktu widzenia praw własności intelektualnej;

— wykorzystanie mechanizmów obrony handlowej.

1.3 W kilku sprawach zdaniem Komitetu należy wyjaśnić istniejące przepisy, zwłaszcza w dziedzinie dotacji i pomocy państwa, i promować własne wartości i standardy, w razie potrzeby przy użyciu mechanizmów Organu Rozstrzygania Sporów WTO, aby wzbogacić orzecznictwo w większym stopniu zgodne z własną wizją uczciwej konkurencji, szczególnie wobec państw wschodzących.

1.4 Mnogość i trudny charakter negocjacji dwustronnych nie powinny prowadzić UE do pomniejszania swych wymagań w dziedzinie społecznej i ekologicznej. Te dwie dziedziny muszą być w znaczącym stopniu wzięte pod uwagę, na równi z aspektem gospodarczym negocjacji. W związku z tym Komitet szczególnie uwagę poświęca treści rozdziału na temat rozwoju zrównoważonego oraz działaniom następczym w tej sprawie. EKES podkreśla, że opracowanie tego rozdziału jest ściśle związane z jakością oceny skutków i trafnością środków towarzyszących.

1.5 EKES zaleca, by ONZ opracował światową kartę określającą minimalne prawa w nawiązaniu do podstawowych założeń ochrony socjalnej MOP, która mogłaby zostać załączona do przeglądu milenijnych celów rozwoju przewidzianego w 2015 r. Dzięki temu karta ta stanowiłaby punkt odniesienia spójny z zobowiązaniami w dziedzinie handlu i rozwoju. Priorytetem jest, by MOP uzyskała status obserwatora przy WTO i stopniowo została włączona do mechanizmu przeglądu polityki handlowej WTO.

⁽¹⁾ Por. p. 3.3 „Wykorzystanie instrumentów polityki zewnętrznej” w: „EUROPA 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” COM(2010) 2020 z 3.3.2010.

⁽²⁾ „Handel, wzrost i polityka światowa” COM(2010) 612.

1.6 EKES wnosi o to, by więcej uwagi poświęcano zagadnieniu współpracy na rzecz rozwoju, solidarności na świecie i debacie nad milenijnymi celami rozwoju. Proponuje, by 2015 r. ogłosić rokiem „rozwoju i współpracy” (nazwa tymczasowa). W związku z tym, że UE i jej państwa członkowskie postanowiły osiągnąć te cele do 2015 r., Komitet proponuje, by przy okazji tej edycji Europejskiego Roku działać na rzecz większego uczulenia każdego obywatela, społeczeństwa obywatelskiego oraz krajowych i europejskich organów władzy na te kwestie oraz na rzecz wzbudzenia poczucia wspólnej odpowiedzialności za realizację wyznaczonych już celów, a także nowych zadań określonych po 2015 r.

1.7 Handel międzynarodowy jest elementem problemu i elementem rozwiązania kwestii bezpieczeństwa żywnościowego w skali światowej. Zasady handlu międzynarodowego powinny sprzyjać bezpieczeństwu żywnościowemu, zwłaszcza w krajach najmniej rozwiniętych, i zapewnić im bezpłatny dostęp do rynków krajów rozwiniętych, a także krajów wschodzących, zgodnie z zasadą szczególnego i zróżnicowanego traktowania.

1.8 Aby rozwijać ekologiczną gospodarkę w sytuacji zglobalizowanej konkurencji i zachować czołową pozycję w tej dziedzinie, Europa powinna, w swoim własnym interesie oraz w trosce o klimat, zachować swój bardzo ambitny cel w zakresie stopniowego ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Komitet proponuje, aby opracowano ocenę skutków (dla konkurencyjności, zatrudnienia i środowiska naturalnego) oraz przeprowadzono publiczne debaty, by antycypować działania na przyszłych etapach w latach 2020–2050 i określić perspektywy na przyszłość z punktu widzenia podmiotów gospodarczych i obywateli.

1.9 W perspektywie długoterminowej Unia powinna przyczynić się do zreformowania WTO, by organizacja ta stała się multilateralnym organem zarządzania globalizacją, zgodnie z początkowym projektem Międzynarodowej Organizacji Handlu (ITO), określonym w 1948 r. w Karcie Hawańskiej, a zatem z wyraźnym uwzględnieniem kwestii zatrudnienia i inwestycji.

1.10 Komitet podkreśla rosnące znaczenie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego we wdrażanie umów handlowych UE i w działania z nimi związane, zwłaszcza w dziedzinie zrównoważonego rozwoju, jak w wypadku zawartej niedawno umowy o wolnym handlu z Koreą Południową. EKES jest gotów aktywnie uczestniczyć w stosowaniu postanowień tej umowy i przyszłych umów handlowych. Proponuje, że będzie uczestniczył w mechanizmie monitorowania poprzez gromadzenie uwag europejskiego społeczeństwa obywatelskiego – poszerzonego o wszystkie zainteresowane strony – na potrzeby dorocznego sprawozdania. Proponuje ponadto, że będzie pośredniczył we wspólnych pracach ze społeczeństwem obywatelskim kraju partnerskiego, aby sprzyjać uwzględnieniu konkretnych skutków zawieranych umów. Z punktu widzenia EKES-u szybkie uruchomienie mechanizmów monitorowania pierwszych umów w znacznym stopniu uwiarygodniłoby zmiany w znolizowanej polityce handlowej. Pozwoliłoby to stworzyć klimat zaufania między krajami partnerskimi, a tym samym ułatwiłoby zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w toczące się negocjacje handlowe.

2. Wyprzedzić głębokie przemiany związane z globalizacją

2.1 Sprawiedliwy i otwarty handel międzynarodowy jest światowym dobrem publicznym, które należy chronić i wzmacniać. Każdy kraj lub związek krajów powinien przyczynić się do trwałych regulacji dotyczących tego dobra opartych na wzajemnych korzyściach proporcjonalnych do ustępstw każdej ze stron. Taka jest podstawa zaangażowania UE w liberalizację wymiany handlowej w kontekście multilateralnym, który ma obecnie postać organizacji WTO. W tym duchu EKES popiera od 2006 r. unijną politykę handlową⁽³⁾.

2.2 Pod koniec 2010 r. Komisja Europejska opublikowała nowy komunikat w chwili, gdy handel międzynarodowy przechodzi głębokie przemiany, co odróżnia obecny proces od poprzedniego etapu globalizacji. Jako aspekt strategii „Europa 2020” polityka handlowa UE powinna zagwarantować, że wymiana handlowa przyczyniać się będzie do stałego wzrostu i do trwałości społecznej gospodarki rynkowej, a jednocześnie wspierać przejście do gospodarki niskoemisyjnej.

2.3 Aby przeanalizować przemiany zachodzące obecnie w ramach globalizacji, Komitet podkreśla pięć głównych tendencji dziesięciolecia, które powinny ukierunkowywać debatę na forum społeczeństwa obywatelskiego zarówno w ramach WTO, jak i DG ds. Handlu, i prowadzić do nadania polityce handlowej UE bardziej strategicznego i długofalowego charakteru.

— **Poszerzenie obszaru konkurencji.** Nowe technologie – np. informacyjne, dotyczące transportu, a także przyszłe zielone technologie – wpływają na sposoby produkcji bogactw i dystrybucję wartości dodanej i wzmacniają konkurencję między krajami. Powodują większą mobilność towarów, usług i czynników produkcji, a zwłaszcza kapitału⁽⁴⁾, a zatem zwiększają liczbę sektorów gospodarczych i społecznych otwartych na konkurencję międzynarodową.

— Wiedza i innowacyjność nadal są siłą napędową wzrostu, ale rewolucjonizują one obecnie odziedziczoną po klasycznych teoriach koncepcję handlu międzynarodowego. Kraje nie wymieniają już wina za len, jak w czasach Ricarda. Mniej więcej od dziesięciu lat poszczególne kraje specjalizują się, jeśli chodzi o pracowników, w zadaniach, w których mają przewagę konkurencyjną, niekiedy kosztem dumpingu socjalnego i podatkowego. Ten „handel zadaniami” nakłada się stopniowo na handel towarami przemysłowymi, który nadal dominuje. **Udział usług** w handlu (20 %) jest coraz większy i coraz bardziej odpowiada udziałowi w wytwarzaniu bogactw na poziomie krajowym (70 % europejskiego PKB).

⁽³⁾ Dz.U. C 211 z 19.08.2008, s. 82; Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 150; Dz.U. C 255 z 22.09.2010, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 150.

— Konkurencja między coraz większą liczbą specjalności i podmiotów gospodarczych pobudza innowacyjność, zwiększa możliwości działalności gospodarczej, a zatem ogólną skuteczność. Jednakże przyczynia się ona do wzrostu **nierówności** w poszczególnych krajach. Dotyczą one możliwości i zarobków między pracownikami mobilnymi i niemobilnymi, wykwalifikowanymi i bez kwalifikacji, między osobami dysponującymi kapitałem i tymi, którzy są tylko siłą roboczą, pracownikami sektora wymiennych towarów i usług i pracownikami innych sektorów.

— Handel międzynarodowy, przemieszczając działalność i zasoby w zależności od kosztów i cen, działa jak szkło powiększające: podkreśla zalety danego kraju, a jednocześnie jego słabe strony. Polityka handlowa nie może zatem być kształtowana w oderwaniu od innych działań unijnych, dotyczących zwłaszcza przemian i dostosowań na rynku pracy, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, spójności społecznej i gospodarczej, jednolitego rynku, a także rozwoju i współpracy.

— W świecie, który na nowo odkrywa niedobory, obok tradycyjnego problemu stabilnego dostępu do rynków zewnętrznych pojawia się **kwestia bezpieczeństwa dostaw** ⁽⁵⁾. Stała presja na zasoby energetyczne i żywnościowe oraz zaostrożona konkurencja o dostęp do zasobów naturalnych stają się decydującymi czynnikami w polityce handlowej i w polityce bezpieczeństwa.

3. Etapy budowy otwartego i zgodnego ze sprawiedliwymi przemianami systemu handlowego

3.1 Wpłynąć na przyszłą reformę WTO

3.1.1 Wielkie przemiany związane z globalizacją i ich skutki dla Unii Europejskiej nie ograniczają się do polityki handlowej, lecz dotyczą całej Unii. W związku z tym Unia powinna zainicjować prace rozpoznawcze oraz publiczną debatę w sprawie warunków sprawiedliwych zmian. W związku z tym EKES uznaje wkład grupy refleksji w Radzie Europejskiej na temat przyszłości UE do roku 2030 ⁽⁶⁾, która określiła i znowelizowała koncepcję strategiczną i priorytety działań zewnętrznych Unii w perspektywie długoterminowej.

3.1.2 Europa powinna traktować swą politykę handlową jako argument w przyszłej reformie WTO. EKES popiera propozycję Komisji dotyczącą utworzenia grupy wybitnych osobistości pochodzących z krajów rozwiniętych i rozwijających się, które sformułują niezależne zalecenia, by pomóc w kształtowaniu europejskiej wizji przyszłego harmonogramu prac i funkcjonowania WTO na etapie post-dauhańskim. Komitet pragnie zaangażować się w te prace i otrzymać wniosek o opracowanie opinii rozpoznawczej na ten temat.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 132 z 03.05.2011, s. 15; Dz.U. C 54 z 19.02.2011, s. 20.

⁽⁶⁾ „Projekt Europa 2030. Wyzwania i szanse”, sprawozdanie przekazane Hermanowi Van Rompuyowi 9 maja 2010 r., http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/pl_web.pdf.

3.1.3 Zdaniem EKES-u Unia powinna wyznaczyć sobie w długoterminowej perspektywie zadanie wpłynięcia na zmianę kształtu WTO i zmianę podejścia do multilateralizmu w świetle początkowego projektu tej organizacji. Międzynarodowa Organizacja Handlu (ITO), zgodnie z tym, co zapisano w 1948 r. w Karcie Hawańskiej, miała być organizacją wielostronną zajmującą się wszystkimi bez wyjątku aspektami handlu międzynarodowego, a zatem także zagadnieniami zatrudnienia i inwestycji.

3.1.4 Impas w rundzie dauhańskiej i opóźnienia w negocjacjach w sprawie umów o partnerstwie gospodarczym zmuszają Europę do ponownego określenia związków między rozwojem a handlem. EKES zwraca uwagę na bilans inicjatywy „wszystko oprócz broni” i umów o partnerstwie gospodarczym w perspektywie odnowienia naszej strategii w dziedzinie handlu i rozwoju. Politykę handlową należy kształtować jako całość i Komitet wyraża zadowolenie z dodatkowych prac prowadzonych w związku z obecnym komunikatem w sprawie reformy ogólnego systemu preferencji (GSP) i z oczekiwanym komunikatem w sprawie handlu i rozwoju.

3.2 Nadać priorytet kwestii bezpieczeństwa żywnościowego

3.2.1 We wcześniejszych opiniach ⁽⁷⁾ Komitet przedstawił pewne elementy rozwiązania na rzecz ukształtowania bardziej strategicznej wizji polityki handlowej. Ponadto na zakończenie konferencji w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego zorganizowanej w maju 2011 r. EKES przedstawił swe zalecenia jako wkład w prace grupy G20. Komitet uważa, że handel międzynarodowy jest jednym z decydujących czynników dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i stosowania prawa do pożywienia. We wnioskach z tej konferencji ⁽⁸⁾ określono dokładnie wpływ handlu na bezpieczeństwo żywnościowe i rozwój.

3.2.2 Sprawić, by zasady handlu międzynarodowego sprzyjały bezpieczeństwu żywnościowemu.

3.2.3 Czuwać nad tym, by w ramach reform dotyczących handlu i w negocjacjach handlowych odpowiednio uwzględniano konieczność ograniczenia braku bezpieczeństwa żywnościowego i żywnościowego grup ludności znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji w krajach rozwijających się.

3.2.4 Znacznie ograniczyć krajowe dotacje powodujące zniekształcenia w handlu oraz zlikwidować dopłaty eksportowe.

— Lepiej określić kiedy i jak można by używać środków ograniczających wobec eksportu, a jednocześnie wzmocnić proces konsultacji i notyfikacji. W szczególności ocenić negatywne skutki takich środków na bezpieczeństwo żywnościowe innych krajów.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 150; Dz.U. C 248 z 25.08.2011, s. 55; Dz.U. C 218 z 23.07.2011, s. 25; Dz.U. C 21 z 21.01.2011, s. 15; Dz.U. C 255 z 22.09.2010, s. 1; Dz.U. C 128 z 18.05.2010, s. 41; Dz.U. C 211 z 19.08.2008, s. 82.

⁽⁸⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/food-for-everyone-conclusions-en.pdf>.

— Usunąć przeszkody dla eksportu, transportu i importu pomocy żywnościowej o charakterze humanitarnym w krajach będących beneficjentami i w krajach ościennych.

3.2.5 Sprawić, by kraje rozwijające się miały więcej korzyści z przepisów handlowych.

— Upoważnić i zachęcić kraje rozwijające się do wykorzystywania w wystarczającym stopniu przepisów dotyczących specjalnego i zróżnicowanego traktowania, by pomóc im w ochronie ich rynków żywnościowych. Należy zwłaszcza, na poziomie multilateralnym, regionalnym i bilateralnym, ułatwić stosowanie środków ochronnych pozwalających im interweniować w wypadku znacznego wzrostu importu, który mógłby zagrozić lokalnej produkcji żywności.

— Zapewnić produktom rolniczym pochodzącym z krajów rozwijających się lepszy dostęp do rynków krajów rozwiniętych. Inne kraje rozwinięte powinny pójść za przykładem Unii Europejskiej, przyjmując system podobny do inicjatywy „wszystko oprócz broni”; należałoby ograniczyć w znacznej mierze cła stosowane do produktów przetworzonych pochodzących z krajów rozwijających się, aby przyczynić się do zbudowania lokalnej infrastruktury przetwórczej.

— Sprawić, by udostępniono dodatkowe środki na inicjatywę „Pomoc na rzecz wymiany handlowej” (*Aid for Trade*), aby stworzyć krajom rozwijającym się więcej możliwości udziału w handlu międzynarodowym produktów żywnościowych i osiągania z tego tytułu zysków. Należałoby także wzmocnić wsparcie techniczne, by pomóc krajom rozwijającym się w dostosowaniu się do istniejących przepisów i norm w dziedzinie rolnictwa i żywności.

— Zachęcać do integracji regionalnej, a także wspierać handel i współpracę Południe-Południe poprzez promowanie regionalnych ugrupowań gospodarczych. Wspólnota międzynarodowa oraz UE, dzięki cennemu doświadczeniu tej ostatniej, powinny wspierać te procesy.

3.2.6 Komitet pragnie, by propozycje te zostały wzięte pod uwagę przez Komisję w opracowywaniu komunikatu w sprawie handlu i rozwoju.

3.2.7 Aby podkreślić te zalecenia, a także zadbać o to, by więcej uwagi poświęcano zagadnieniom współpracy na rzecz rozwoju, solidarności na świecie oraz debacie na temat milenijnych celów rozwoju, Komitet proponuje, by ogłosić rok 2015 „rokiem rozwoju i współpracy” (nazwa tymczasowa). W związku z tym, że UE i jej państwa członkowskie postanowiły osiągnąć te cele do 2015 r., Komitet proponuje, by przy okazji tej edycji Europejskiego Roku działać na rzecz większego uczulenia każdego obywatela, społeczeństwa obywatelskiego oraz krajowych i europejskich organów władzy na te kwestie oraz na rzecz wzbudzenia poczucia wspólnej odpowiedzialności za realizację wyznaczonych już celów, a także nowych zadań określonych po 2015 r.

4. Stworzyć skuteczniejsze instrumenty na rzecz bardziej lojalnej konkurencji

4.1 Jeśli chodzi o konkurencję, zarządzanie w skali światowej cierpi na poważne braki. WTO zajmuje się konkurencją w sposób niepełny i niezadowalający. Poza zakresem kompetencji tej organizacji są zwłaszcza kwestie monopolu prywatnego, nadużywania pozycji dominującej i pozataryfowych przeszkód dotyczących inicjatyw prywatnych (normy i standardy). Prawo handlowe w dziedzinie dumpingu, subwencji i pomocy publicznej podlega interpretacji kształtowanej przez orzecznictwo Organu Rozstrzygania Sporów.

4.2 W związku z tym, że Unia nie może sama zaradzić niedostatkom zarządzania na szczeblu światowym, powinna ona dążyć do wyjaśnienia istniejących przepisów i podkreślać swe wartości i standardy za pomocą instrumentów, które chronią i zapewniają uczciwą konkurencję.

— Współpracować z sekretariatem WTO na rzecz skonsolidowania oceny warunków konkurencji w dziedzinie eksportu w ramach Mechanizmu przeglądu polityki handlowej (TPRM).

— Zachęcać do sporządzania dorocznych sprawozdań w sprawie przeszkód dla handlu i inwestycji.

— Wspierać różnorodne inicjatywy mające na celu włączenie tzw. kwestii singapurskich (inwestycje, zamówienia publiczne, konkurencja) i nadal dążyć do ułatwiania handlu w nowym multilateralnym harmonogramie prac. Należy zwłaszcza potwierdzić konieczność wielostronnej umowy w sprawie zamówień publicznych, posługując się w razie potrzeby polityką „marchewki” (np. transfer technologii) lub „kija” (ograniczenie dostępu do wspólnotowych zamówień publicznych).

— Ograniczyć zniekształcenia konkurencji między europejskimi państwami członkowskimi w podboju rynków zewnętrznych przez przedsiębiorstwa krajowe dzięki harmonizacji działań i środków dotyczących promocji, ubezpieczeń i kredytów eksportowych oraz dzięki stopniowej integracji izb handlowych i ich przedstawicielstw w krajach trzecich. Wzmocnić i rozwijać europejskie ośrodki wsparcia dla MŚP w krajach trzecich („*European Business Centre*”⁽⁹⁾) i nadać pełną operacyjność zespołom ds. dostępu do rynku („*Market access teams*”) (10), co wyposażyłyby UE w skuteczne narzędzia.

— Czuwać nad przestrzeganiem praw własności intelektualnej w ramach porozumienia WTO w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS), umowy handlowej dotyczącej zwalczania obrotu towarami podrobionymi (ACTA) oraz umów dwustronnych.

⁽⁹⁾ W Chinach, Tajlandii, Indiach i Wietnamie.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 218 z 23.07.2011, s. 25.

— Kiedy tylko to konieczne, stosować mechanizmy Organu Rozstrzygania Sporów WTO, aby przyczynić się do wzmocnienia orzecznictwa zgodnego z wizją i wartościami Unii.

5. Sprawić, by handel skutecznie wspierał strategię na rzecz włączenia społecznego i rozwijać wymiar społeczny wymiany handlowej

5.1 Wymiar społeczny globalizacji pozostaje kwestią zasadniczą i wymagającą, wcześniej czy później, wynegocjowania rozwiązań w gremiach multilateralnych, a zwłaszcza w WTO. W krótkoterminowej perspektywie niezbędne jest przyznanie MOP statusu obserwatora w WTO; UE powinna dążyć do tego celu i przekonywać do niego kraje, które nadal się temu sprzeciwiają. Ponadto MOP mogłyby stopniowo zostać włączona do prac w ramach Mechanizmu przeglądu polityki handlowej członków WTO, a co za tym idzie, przedstawiać swój punkt widzenia na temat polityki społecznej poszczególnych krajów.

5.2 EKES twierdzi, że Europa wnosi konstruktywne doświadczenie związane z włączeniem wymiaru społecznego do wymiany handlowej, mogące służyć za konkretny punkt odniesienia na płaszczyźnie międzynarodowej, bez narażania się na krytykę ukrytego protekcjonizmu. Komitet przejawia stałą troskę o włączanie aspektu zrównoważonego rozwoju uwzględniającego wymiar społeczny do wszelkich umów handlowych, o branie pod uwagę podstawowych konwencji MOP w kwestiach społecznych, doświadczeń z zasadą warunkowości w mechanizmie ogólnego systemu preferencji, a także istnienia Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji.

5.3 W tę nową dynamikę wpisuje się także korzystanie z analiz oddziaływania, które – dzięki zmianie metodologii – pozwoliłyby lepiej antycypować konsekwencje dla zatrudnienia i przygotować środki towarzyszące⁽¹¹⁾. EKES poświęca szczególną uwagę tworzeniu komitetów monitorujących przewidzianych w umowach handlowych podpisywanych przez UE, które zapewnią nadzór nad wymiarem społecznym i ekologicznym tych umów.

5.4 Unia Europejska i państwa członkowskie powinny nadal angażować się finansowo na rzecz promowania i wdrażania ośmiu podstawowych konwencji MOP, mając jednocześnie świadomość, że instrument ten nie pozwoli rozwiązać natychmiastowo problemów konkurencji i zatrudnienia w Europie. Oprócz tego uważne śledzenie inicjatywy MOP polegającej na ustanowieniu podstawowej ochrony socjalnej oraz wspieranie programów na rzecz godnej pracy przynosi nowe możliwości powiązania handlu z zatrudnieniem. EKES oczekuje, że grupa G20, wraz z MFW i Bankiem Światowym, zajmą się możliwymi sposobami finansowania inicjatywy na rzecz powszechnej podstawowej ochrony socjalnej.

5.5 W ocenie skutków Unia powinna kłaść nacisk na sektorowy dialog społeczny w celu określenia środków dostosowawczych wobec skutków swych decyzji handlowych. Powinna również wyraźnie uwzględnić skutki horyzontalnej klauzuli społecznej⁽¹²⁾ traktatu lizbońskiego w polityce handlowej. Odnosnie do negocjacji nad przyszłymi perspektywami finansowymi, Europejski Fundusz Społeczny musi zostać utrzymany i ukierunkowany na problematykę zmiany dziedziny działalności przemysłowej w związku z przemianami i restrukturyzacjami. Warunki dostępu do Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji powinny być złagodzone, aby umożliwić zakwalifikowanie jak największej liczby aktywnych zawodowo ofiar przemian w przemyśle, a także w sektorze rolniczym. Fundusz ten mógłby również sprzyjać eksperymentom socjalnym.

5.6 EKES zaleca włączenie do rozdziału umów poświęconego zrównoważonemu rozwojowi wymiaru praw człowieka i powiązanie środków towarzyszących umowom z europejskim instrumentem na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie. Lepsze zastosowanie wytycznych ONZ przyczyni się do realizacji celów UE w odniesieniu do konkretnych kwestii praw człowieka. Zgodnie z komunikatem w sprawie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (z października 2011 r.)⁽¹³⁾ wytyczne te stanowią zasadniczą kwestię dla handlu i rozwoju.

6. Nadać konkretny kształt zobowiązaniom ekologicznym w polityce handlowej

6.1 Negocjacje w sprawie dóbr i usług środowiskowych prowadzone w ramach rundy dauhańskiej mogą przyczynić się do osiągnięcia przez Unię celu poprawy dostępu do dóbr i technologii korzystnych dla środowiska. Jednakże w odniesieniu do szerokiej gamy produktów, a szczególnie energii ze źródeł odnawialnych, bariery taryfowe są niskie lub umiarkowane, natomiast bariery pozataryfowe pozostają poważną przeszkodą na drodze do ich upowszechnienia. Zabezpieczyć wczesne i odrębne porozumienie w dziedzinie handlu dobrami i usługami środowiskowymi w ramach WTO z uwzględnieniem taryfowych i pozataryfowych aspektów ochrony to kolejna propozycja Komisji, którą popiera EKES.

6.2 Aby rozwijać ekologiczną gospodarkę w kontekście światowej konkurencji i zachować czołową pozycję w tej dziedzinie, Europa powinna, w swoim własnym interesie oraz w trosce o klimat, zachować swój ambitny cel ograniczenia do 2050 r. emisji gazów cieplarnianych o 80 %; można przy tym przewidzieć przykładowo cel pośredni w postaci zmniejszenia emisji o 40 % w latach 2020–2030. Komitet proponuje, aby opracowano ocenę skutków (dla konkurencyjności, zatrudnienia i środowiska naturalnego) oraz przeprowadzono publiczne debaty, by antycypować przyszłe przemiany w latach 2020–2050 i określić perspektywy na przyszłość z punktu widzenia podmiotów gospodarczych i obywateli.

⁽¹¹⁾ Opinia CESE Dz.U. C 218 z 23.07.2011, s. 19.

⁽¹²⁾ Opinia CESE, „Wzmocnienie spójności UE i koordynacji polityki UE w dziedzinie społecznej” (dotychczas nieopublikowana w Dz.U.).

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji Europejskiej „Odnowiona strategia UE na lata 2011-2014 dotycząca społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, COM(2011) 681 wersja ostateczna.

6.3 Ustaleniu takiego pośredniego celu powinny towarzyszyć uregulowania i środki fiskalne sprzyjające zwiększaniu inwestycji w badania i rozwijanie czystych technologii. Stosowanie mechanizmu dostosowania na granicach w odniesieniu do emisji powinno być ściśle ograniczone do kilku wypadków utraty konkurencyjności i stwierdzonej ucieczki CO₂ oraz z poszanowaniem zasad WTO, zgodnie z analizą Komisji ⁽¹⁴⁾.

6.4 Biorąc pod uwagę powolne i niepewne kształtowanie się projektów tworzenia rynku handlu uprawnieniami do emisji na świecie, państwa członkowskie UE będą jeszcze przez kilka lat wśród niewielu państw, które ustalają cenę CO₂. Uwzględniając przyszłe ryzyko „ucieczki emisji” zagrażające kilku sektorom europejskim objętym unijnym systemem ETS, Komitet zaleca, jako uzupełnienie obecnych bezpłatnych przydziałów uprawnień do emisji wydawanych przez Komisję, istotne zwiększenie ilości inwestycji długoterminowych mających na celu dekarbonizację gospodarki oraz utworzenie przewidywalnych i stabilnych zachęt dla innowacyjności, badań i rozwoju w dziedzinie czystych technologii, które nie są jeszcze gotowe do wprowadzenia na rynek.

6.5 W dziedzinie transportu EKES popiera przyjęcie światowych celów ustanowionych przez Ramową konwencję

Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), polegających na ograniczeniu emisji w transporcie lotniczym o 10 % oraz w transporcie morskim o 20 %. Decyzja o podziale wysiłków w zakresie ograniczania emisji dotyczy także sektora transportowego, ponieważ od 2012 r. lotnictwo będzie stopniowo włączane do systemu ETS. Wkładem w te wysiłki byłaby inicjatywa europejska służąca ustanowieniu celów w zakresie efektywności energetycznej w transporcie dalekomorskim.

6.6 W dziedzinie oceny wpływu na zrównoważony rozwój (SIA) EKES przypomina swe zalecenia z wcześniejszej opinii ⁽¹⁵⁾ dotyczące przeglądu obecnych zasad. W szczególności poprawić należy informowanie o skutkach polityki handlowej dla środowiska dzięki większej mobilizacji sekretariatów wielostronnych umów dotyczących środowiska naturalnego.

6.7 O ile inicjatywa dotycząca norm i oznaczenia ekologicznego lub zrównoważonego rozwoju powinna zachować swój prywatny i zdecentralizowany charakter w obrębie UE, o tyle konieczne są wspólne ramy pomiaru i oceny, których stworzenie powinno leżeć w gestii Komisji lub odpowiedniej agencji.

Bruksela, 7 grudnia 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ Handel jako czynnik dobrobytu (dokument dostępny tylko w j. angielskim) SEC(2010) 269 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146940.pdf.

⁽¹⁵⁾ Opinia CESE Dz.U. C 218 z 23.07.2011, s. 19.